

הראל חברה לביטוח בע"מ

**דוח ביניים ליום
31 במרס 2015**

תוכן העניינים

עמוד	תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרס 2015
1-1	דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 במרס 2015:
2-2	דוח סקירה
	תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 31 במרס 2015 (בלתי מבוקרים):
2-3	תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים
2-5	תמצית דוחות על הרווח וההפסד הכולל ביניים מאוחדים
2-6	תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים
2-9	תמצית דוחות על תזרימי מזומנים ביניים מאוחדים
2-12	באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים
2-55	נספחים לתמצית דוחות ביניים מאוחדים:
	נספח א' - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו")
	נספח ב' - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה
	דוחות בדבר הערך הגלום בפוליסות ארוכות טווח
	דוח בדבר הערך הגלום בפוליסות ארוכות טווח של הראל ביטוח (כולל דקלה וחברות מנהלות של קרנות פנסיה)

דוח הדירקטוריון

הראל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2015

דוח הדירקטוריון לשלושת החודשים שהסתיימו ב- 31 במרס 2015 ("תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל חברה לביטוח בע"מ ("הראל ביטוח" או "החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2014, אשר פורסם ביום 18 במרס 2015 ("הדוח התקופתי").

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפוי/ה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים.

1 תיאור החברה

1.1 כללי

הראל ביטוח הינה חברה פרטית, בשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות"). הראל השקעות הינה חברה ציבורית שמנייתיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, החל משנת 1982. פעילותה של הראל השקעות, באמצעות חברות שבשליטתה, בשוק הביטוח והחיסכון ארוך הטווח וכן בשירותים הפיננסיים ושוק ההון (להלן ביחד: "הקבוצה").

פעילות הביטוח נעשית על ידי החברה עצמה, באמצעות דקלה חברה לביטוח בע"מ ("דקלה") (חברה בת בבעלות מלאה של החברה) ובאמצעות אי. אמ. איי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ ("EMI") (חברה בת בבעלות מלאה של החברה).

הפעילות בתחום החיסכון ארוך הטווח נעשית הן באמצעות החברה והן באמצעות החברות הבנות, שהינן חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה.

חברות מנהלות של קופות גמל: הראל גמל והשתלמות בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל גמל"); הראל עתידית קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל - עתידית גמל"); וקרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("קחצ"ק").

חברות מנהלות של קרנות פנסיה: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל פנסיה"); מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה מלאה) ("מנוף") ולעיתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה בשיעור 79%), המנהלת קרן פנסיה ותיקה ("לעתידי").

כאמור, החברה מחזיקה במלוא הון המניות של EMI, שעיסוקה בביטוחי משכנתאות וכן במלוא הון המניות של דקלה, שעיסוקה בתחום ביטוחי הבריאות וכן בביטוח חיים - ריסק בלבד.

הקבוצה פעילה מעל כ-80 שנים בתחום הביטוח. בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2014, הקבוצה הינה קבוצת הביטוח הראשונה בגודלה בישראל במונחי פרמיות ביטוח, עם נתח שוק של כ- 21.3%. בתחום הבריאות הקבוצה היא הקבוצה הגדולה והמובילה בשוק. בתחום ביטוח כללי הקבוצה הינה קבוצת הביטוח הראשונה בגודלה ובהיקף הפרמיות בביטוח חיים הקבוצה הינה הרביעית בגודלה. בתחום ניהול קרנות פנסיה חדשות לקבוצה נתח שוק של כ- 16.1%. בתחום ניהול קופות גמל לקבוצה נתח שוק של כ- 7.9%.

1.2 בעלי המניות בחברה

החברה הינה בבעלות מלאה (100%) של החברה הציבורית הראל השקעות. נכון למועד פרסום הדוח, משפחת המבורגר (יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור) מחזיקה - בעיקר באמצעות ג.י.ן. ייעוץ כלכלי וניהול בע"מ, שהינה חברת החזקה בשליטתם המלאה - בכ- 50.18% מזכויות ההצבעה בחברה ובכ- 49.65% מהון המניות המונפק של הראל השקעות.

2 מצב כספי ותוצאות הפעולות, הון עצמי ותזרים המזומנים**2.1 שינויים מהותיים בעסקי החברה בתקופת הדוח**

- 2.1.1 לעניין החלטה מיום 18 במרס 2015 בדבר חלוקת דיבידנד בסך של 100 מיליוני ש"ח - ראה באור 7(3) לדוחות הכספיים.
- 2.1.2 דירוג מעלות - הראל ביטוח
- לעניין אשרור דירוג מעלות להראל ביטוח מיום 18 בינואר 2015 - ראה באור 8(3) לדוחות הכספיים.
- 2.1.3 הצעת רכש חליפין - הראל הנפקות
- לעניין הנפקת אגרות חוב (סדרות ט'-י') בדרך של הצעת רכש חליפין חלקית - ראה באור 8(2) לדוחות הכספיים.

2.2 שינויים מהותיים בעסקי החברה לאחר תקופת הדוח

- 2.2.1 אישור זכויות בניה בבית הראל רמת גן
- לעניין אישור זכויות בניה נוספות בבית הראל ברמת גן - ראה ביאור 12(1) לדוחות הכספיים.
- 2.2.2 מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה
- לעניין מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה לתוך הראל ביטוח - ראה באור 12(4) לדוחות הכספיים.
- 2.2.3 התארגנות עובדים בדקלה
- לעניין התארגנות עובדים בדקלה - ראה באור 12(3) לדוחות הכספיים.

2.3 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה

תוצאות הפעילות של החברה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות החברה:

- 2.3.1 כללי
- הרבעון הראשון של 2015 הצביע על המשך צמיחה מתונה בכלכלה העולמית. הבנק המרכזי בגוש האירו החל בתוכנית הרחבה כמותית במהלך הרבעון, דבר שתורם להחלטת בנקים מרכזיים רבים בעולם לנקוט במדיניות מרחיבה יותר.
- בישראל האינדיקאטורים האחרונים לפעילות ברבעון הראשון של 2015 הצביעו על צמיחה מתונה בשיעור של 2.5%. נתוני שוק העבודה ממשיכים להציג תמונה חיובית עם המשך ירידה בשיעור האבטלה, והפרסומים האחרונים מצביעים על חוזקה של הצריכה הפרטית. מנגד, נתוני סחר החוץ היו מעורבים ומדדי האקלים של המגזר העסקי מצביעים על התאוששות מתונה.
- בארה"ב האינדיקאטורים הכלכליים במהלך הרבעון היו מעורבים והצביעו על ירידה בשיעור הצמיחה בהשוואה לרבעון הקודם, על פי האומדן הראשוני הצמיחה עמדה על 0.2% בשיעור שנתי. מזג האוויר, השפעת הירידה במחיר הנפט על תעשיית האנרגיה והשפעת חוזקו של הדולר על היצוא תרמו לכך.
- בגוש האירו האינדיקאטורים הכלכליים במהלך הרבעון הפתיעו לחיוב והצביעו על צמיחה מהירה יותר בהשוואה לרבעון הקודם. הפיחות באירו, הירידה במחיר הדלק, הירידה בתשואות אג"ח והרחבה הכמותית תרמו לכך.

בשווקים המתעוררים התמונה נותרה מעורבת במהלך הרבעון הראשון; המיתון ברוסיה נמשך תוך כדי אינפלציה גבוהה. בברזיל נמשכה החולשה ותחזיות הצמיחה הופחתו כאשר פרשת שחיתות בחברת הנפט הממשלתית תרמה לפגיעה בהשקעות. מנגד, האינדיקטורים מסין המשיכו להצביע על צמיחה סבירה והמומנטום החיובי בצמיחה בהודו נמשך עם עדכון כלפי מעלה בתחזיות הצמיחה.

2.3.2 התפתחויות במשק הישראלי

הקבוצה פועלת במשק הישראלי, אשר מצבו הכלכלי, הביטחוני והפוליטי משליך על היקף פעילותה בתחומים שונים. שינויים במצב הכלכלי במשק הישראלי עשויים לגרום לשינוי בהיקף הפרמיות וההכנסות האחרות ולשינוי בעלויות התפעול של חברות הקבוצה. לשינוי ברמת התעסוקה במשק הישראלי עשויה להיות השלכה על היקף הפעילות בתחום ביטוח החיים והחיסכון ארוך הטווח.

2.3.3 שוק המניות

מדד ת"א 100 עלה בשיעור חד של 10% ברבעון הראשון של 2015, זאת לאחר עלייה של כ-7% במהלך 2014. המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על 1.4 מיליארד ש"ח ברבעון הראשון של 2015, עלייה של 7% לעומת הרבעון הקודם ועלייה של 13% לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

2.3.4 שוק איגרות החוב

מדד האג"ח הכללי עלה בשיעור חד של 3.5% ברבעון הראשון של 2015, זאת לאחר עלייה של 4.7% במהלך 2014. במהלך הרבעון מדד אג"ח הממשלתיות עלה ב-4.2% ומדד אג"ח הקונצרניות עלה ב-2.1%. מחזור המסחר היומי הממוצע באג"ח עמד על 4.8 מיליארד ש"ח ברבעון הראשון של 2015, עלייה של כ-1% לעומת הרבעון הקודם ועלייה של 21% לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

2.3.5 קרנות נאמנות

קרנות הנאמנות רשמו פדיונות נטו של כ-6 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון הראשון של 2015, בהמשך לפדיונות נטו של 6.2 מיליארד ברבעון הקודם. כתוצאה מהפחתת ריבית בנק ישראל לרמתה הנמוכה בכל הזמנים, הקרנות הכספיות רשמו פדיונות עצומים של כ-15 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון הראשון של 2015, זאת לאחר פדיונות של 7.4 מיליארד במהלך 2014. מנגד, קרנות הנאמנות המתמחות באג"ח רשמו גיוסים נטו של כ-5.8 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון הראשון.

2.3.6 מוצרי מדדים

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים עמד בסוף הרבעון הראשון של 2015 על 118.9 מיליארד ש"ח, כמעט ללא שינוי בהשוואה לסוף 2014 (118.1 מיליארד ש"ח), עלייה של 12% בהשוואה לסוף הרבעון המקביל אשתקד (106.4 מיליארד ש"ח).

בלטו לחיוב במהלך הרבעון הראשון של 2015 תעודות סל המתמחות במניות בחו"ל, שרשמו גיוסים נטו של כ-2 מיליארד ש"ח. לעומת זאת, תעודות הפיקדון רשמו פדיונות גבוהים של כ-7.5 מיליארד ש"ח, בעיקר כתוצאה מהריבית הנמוכה של בנק ישראל.

2.3.7 שוק המט"ח

השקל נחלש במהלך הרבעון הראשון של 2015 ב-2.3% מול הדולר (לרמה של 3.98 שקל-לדולר), אך התחזק בשיעור חד של 9.5% מול האירו (לרמה של 4.27 שקל-לאירו).

2.3.8 אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע, בסוף הרבעון הראשון של 2015 האינפלציה הסתכמה ב-1% (-) (עד מדד פברואר), זאת לאחר ירידה של 1.6% במהלך הרבעון (נובמבר-פברואר). עיקר הסיבה לירידה החדה במדד המחירים במהלך הרבעון הראשון נעוצה בירידה במחיר הדלק ובהחלטת הממשלה להפחית את מחירי החשמל והמים. מדד המחירים לצרכן לחודש מרץ עלה ב-0.3%.

2.3.9 ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל ירדה ב-0.15% ל-0.1% במהלך הרבעון הראשון של 2015, הרמה הנמוכה בהיסטוריה.

2.4 חקיקה והסדרה בתחומי פעילות הקבוצה

להלן יתוארו שינויים מהותיים בחקיקה והסדרה בקשר עם תחומי הפעילות של החברה, מאז הדוח התקופתי:

2.4.1 כללי

2.4.1.1 הוראות דין

2.4.1.1.1 ביום 16 בדצמבר 2014 פרסם תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, אשר מתקן את סעיף 40 לחוק וקובע כי מבטח המבקש להנהיג תכנית ביטוח או לשנות את תנאי הביטוח ימסור למפקח הודעה על כך, 30 ימי עבודה מראש. כמו כן, התיקון מקנה למפקח סמכויות להורות על הפסקת שיווקה של תכנית ביטוח או על שינוי תנאיה (גם לגבי פוליסות שהוצאו על-פי תכנית הביטוח לפני מתן ההוראה) וכן סמכות לקבוע הוראות לעניין דמי הביטוח ותנאי הביטוח. הוראות התיקון חלות גם על כתבי שירות. תחילתו של התיקון ביום 1 בינואר 2015.

בהמשך לכך, ביום 3 בפברואר 2015 פרסם המפקח תיקון לחוזר שעניינו הנהגת תכניות ביטוח ותקנון קופת גמל, במסגרתו הותאמו הוראות החוזר לתיקון סעיף 40 לחוק הפיקוח כאמור לעיל. תחילתו של החוזר במועד פרסומו.

2.4.1.2 חוזרים

2.4.1.2.1 ביום 11 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בפרק ניהול נכסי השקעה, במסגרתו נקבעו תנאים להמשך החזקה של משקיע מוסדי במעל 20% מאמצעי השליטה של תאגיד לווה עקב מימוש אמצעי שליטה שהיו ערובה לחיוב בידו. תחילת הוראות החוזר ביום פרסומו.

2.4.1.2.2 ביום 11 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בפרק ניהול נכסי השקעה אשר קובע את התנאים להשתתפות של גוף מוסדי בעסקאות קונסורציום וסינדיקציה, וביניהם המידע שעל מארגן העסקה להעביר לגוף המוסדי; דרישות המינימום לעסקאות קונסורציום ותפקידי מארגן העסקה בקונסורציום ישראלי. תחילת הוראות החוזר ביום 1 באוגוסט 2015.

2.4.1.2.3 ביום 10 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בפרק ניהול נכסי השקעה בנושא מתן הלוואות מותאמות לתאגיד ולבעל שליטה בתאגיד שהיו בקשיים, אשר דן בתנאים אשר חלים על גופים מוסדיים בעת מתן הלוואות מותאמות לתאגיד אשר הוא או בעל השליטה בו היו בקשיים בשנים שקדמו למתן ההלוואה. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בינואר 2016.

2.4.1.2.4 ביום 10 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בפרק ניהול נכסי השקעה בנושא כללים למתן אשראי על ידי גופים מוסדיים אשר מטרתו לקבוע הוראות לעניין הנהגת מגבלות פנימיות למתן אשראי ללווים, נהלי חיתום ואנליזה להלוואות מותאמות, תנאים להסתמכות על ערבות, הנחיות בנוגע לדרך פעולה בעת הפרת תניה לפירעון מידי וחובת גילוי ביחס לאשראי שנלקח למימון רכישת מניות שליטה בתאגיד. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 באוגוסט 2015.

2.4.1.2.5 ביום 10 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו הלוואות ממונפות. במסגרת החוזר נקבע, כי ועדת השקעות תדון לפחות אחת לשנה במדיניות הגוף המוסדי ביחס להלוואות ממונפות ובמצב התיק הכולל של ההלוואות הממונפות, וכן נקבעו הנושאים לגביהם יינתן לה דיווח אחת לשנה. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 באוגוסט 2015.

2.4.1.2.6 ביום 10 במאי 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו דיווח לממונה אודות הסדרי חוב בהם נטל חלק גוף מוסדי, אשר קובע את אופן הדיווח, של גוף המשתתף בהסדר חוב במסגרתו בוצע שינוי בתנאי החוב המקוריים,

- למפקח על השתתפותו בהסדר. תחילתן של הוראות החוזר החל מהדיווחים בגין הרבעון השני של שנת 2015.
- 2.4.1.2.7 ביום 30 באפריל 2015 פרסם חוזר שעניינו הוראות לניסוח תכניות ביטוח ועמדת ממונה בנושא עקרונות לניסוח תכניות ביטוח (שמבטלות את ההוראות שבתוקף בנושא זה), במסגרתו נקבעו הוראות נוספות (מלבד אלו הכלולות בחוזרים שבוטלו) שיש לכלול בתכנית ביטוח או שאין לכלול בתכנית ביטוח.
- 2.4.1.2.8 ביום 19 באפריל 2015 פרסם חוזר שעניינו כללים למתן היתר שליטה בחברה מנהלת, למי שכבר יש לו היתר לשלוט בחברה מנהלת (בהתאם לסעיף 9(ב1) לחוק הפיקוח). בחוזר נקבע כי מתן היתר שליטה נוסף יינתן בכפוף לכך שניהול הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת הנרכשת יועברו לידי חברה מנהלת שבה שולט הרוכש, תוך 90 ימים ממועד הרכישה של החברה המנהלת הנרכשת, כך שהרוכש ישלוט בחברה מנהלת אחת. הוראות החוזר חלות החל מיום פרסומו.
- 2.4.1.2.9 ביום 4 במרס 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו מידע נדרש באתר אינטרנט של גוף מוסדי, אשר מעדכן את החוזר הקיים באותו הנושא. במסגרת החוזר, נוסף מידע שיש לכלול באתר אינטרנט של גוף מוסדי בדבר תגמולים שמציע גוף מוסדי לבעל רישיון בעד עמידה בתנאי מבצע קידום מכירות. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 ביוני 2015.
- 2.4.1.2.10 ביום 26 בינואר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות הביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS), אשר מעדכן את מבנה הגילוי בדוחות הכספיים השנתיים של חברות הביטוח. בנוסף, החוזר קובע דרישת דיווח מיידי למפקח במקרה של גילוי טעות מהותית בדוחות. הוראות החוזר חלות החל מהדוחות הכספיים לשנת 2014.
- 2.4.1.2.11 ביום 13 בנובמבר 2014 פרסם חוזר סוכנים ויועצים שעניינו מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיוק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי, בו נקבעו הוראות אשר בהתקיימן גוף מפוקח (גוף מוסדי, סוכן ביטוח כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח, או בעל רישיון כהגדרתו בחוק הייעוץ הפנסיוני, וכן עובד של מי מאלה) יהא רשאי להתקשר עם גוף חיצוני (מי שאינו גוף מפוקח) בקשר לשיוק או מכירת מוצר ביטוח פרט, שאינו קבוצתי. ביום 30 באפריל 2015 פרסם תיקון לחוזר אשר דוחה את תאריך התחילה של החוזר, לעניין שיווק ביטוח נסיעות לחו"ל באמצעות סוכני נסיעות, ליום 31 בדצמבר 2015.
- 2.4.1.3 טיוטת חוזר
- ביום 4 בינואר 2015 פרסם המפקח טיוטה של החלקים הרלוונטיים לממשל תאגידי בתחום ההשקעות בחוזר המאוחד וטיטת חוזר שעניינה ניהול סיכונים אשראי אגב פעילות השקעות. בטיטות מוצע להוסיף הוראות לעניין מינוי ועדת משנה לוועדת אשראי וכשירות למינוי לוועדת המשנה לאשראי והרכבה. הוראות הטיטות, ככל שיתקבל כמחייבות, תחילתן ביום 1 במרס 2015. הטיטות נמצאת בדיונים בין המפקח לחברות הביטוח.
- 2.4.1.4 הנחיות והבהרות
- 2.4.1.4.1 ביום 12 בפברואר 2015 פרסמה הכרעה עקרונית שעניינה חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, בה נקבע כי בהודעה בכתב שעל חברת ביטוח למסור למבוטח בעל מוגבלות שניתן לו יחס שונה בחוזה ביטוח או שחברת ביטוח מסרבת לבטחו, בתוך 90 ימים, יש לציין כי החלטת החברה נבעה מהערכתה את הסיכון הביטוחי המסוים כגדול בהשוואה לסיכון הביטוחי של מי שאינם בעלי אותה מוגבלות. כן יש לציין את תמצית הנתונים האקטואריים, הסטטיסטיים או מידע רפואי אחר עליהם התבססה החברה ואפשרויותיו של בעל המוגבלות להגיש תלונה למפקח ולוועדת התלונות כמפורט בחוק, או להגיש תביעה לבית המשפט.
- 2.4.1.4.2 ביום 18 בינואר 2015 פרסם המפקח עמדת ממונה שעניינה תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון, לפיה נמצא בבחינה שנערכה כי גופים מוסדיים נוהגים לשלם לבעלי רישיון דמי עמילות שנגזרים מדמי הניהול שמשלם העמית או המבוטח. בהתאם לעמדת הממונה, תשלום דמי עמילות באופן האמור, אשר מעודד בעלי רישיון להציע ללקוחות מוצרים בדמי ניהול גבוהים יותר, הוא פסול. ביום 30 במרס 2015 פרסם המפקח הבהרה לעמדה, לפיה תשלום דמי עמילות באופן שיוצר העדפה מובנית של האינטרס האישי של בעל הרישיון על פני האינטרס

של הלקוח לשלם דמי ניהול נמוכים, מהווה הפרה של החובות המוטלות על החברה המנהלת בכל הקשור למתן שירותים לעמיתים ולשאר תפקידי הגוף המוסדי, וכי על הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח לפעול באופן מידי לשם תיקון החוזים שמסדירים את תשלום דמי העמילות באופן שעולה בקנה אחד עם ההוראות וכי לא ניתן לחתום על הסכמים חדשים באופן שמנוגד להוראות. יחד עם זאת, ציינה המפקחת, כי אין בעמדה כדי למנוע מחברה לקבוע דמי ניהול דיפרנציאליים עד לתקרה הקבועה בדין וכי אין בכוונתה להפעיל את סמכויות האכיפה כלפי הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח ביחס ללקוחות קיימים וביחס ללקוחות שצורפו בתקופה הסמוכה לאחר פרסום העמדה. החברה בוחנת את עמדת הממונה והשלכותיה האפשריות, כמו גם את דרכי ההתמודדות עם עמדה זו.

2.4.2 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

2.4.2.1 חוזרים

2.4.2.1.1 ביום 28 באפריל 2015 פורסם חוזר שעניינו קצבת נכות בקרן פנסיה במקרה של זכאות לקצבה ממקור אחר במסגרתו נקבע כי על חברה מנהלת להודיע לעמית שעליו להגיש תביעה לקבלת קצבה ממקור אחר, אם נודע לה שלעמית נכות בגינה מגיעה לו קצבה ממקור אחר וככל שהעמית לא הגיש תביעה לקבלת הקצבה ממקור אחר, הקצבה שתשולם לו תהיה הגבוהה מבין: (א) 25% מההכנסה הקובעת כשהיא מוכפלת בשיעור הנכות; (ב) 100% מההכנסה הקובעת כשהיא מוכפלת בשיעור הנכות בניכוי בסיס הקצבה לקיזוז (כהגדרתו בחוזר), והכל – בלבד שסכום קצבת הנכות לא יעלה על הקצבה שמגיעה לעמית לולא ההוראה דלעיל. החוזר חל החל מיום 1 באוקטובר 2015.

2.4.2.1.2 ביום 27 באפריל 2015 פורסם חוזר שעניינו דרך גביית דמי ניהול מיתרה צבורה על ידי גוף מוסדי במסגרתו נקבעה דרך אחידה לחישוב ודיווח של דמי ניהול מיתרה צבורה. החוזר חל החל מיום 1 בינואר 2016.

2.4.2.1.3 ביום 14 באפריל 2015 פורסם חוזר שעניינו דיווח לממונה על שיעורי דמי ניהול במוצרי חיסכון פנסיוני, שקובע הוראות דיווח למפקח לגבי דמי הניהול הנגבים ממצטרפים חדשים, לצורך הצגתם במחשבון דמי הניהול שבכוונת משרד האוצר לפרסם. כמו כן, נקבע בחוזר כי גוף מוסדי לא יגבה ממצטרפים חדשים דמי ניהול בשיעור שעולה על דמי הניהול המדווחים ואת הפרמטרים לקביעת דמי הניהול המדווחים. הוראות החוזר חלות החל מיום פרסומו.

2.4.2.1.4 ביום 24 במרץ 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל. במסגרת החוזר נקבע נוסח אחיד לטופס הצטרפות לקרן פנסיה ולקופת גמל, תוכן המידע שחברה מנהלת נדרשת למסור לעמית המצטרף וכללים להעברת כספים מקרנות פנסיה בהן העמית אינו עמית פעיל לקרן הפנסיה אליה מצורף. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 בינואר 2016.

2.4.2.1.5 ביום 18 במרץ 2015 פורסם חוזר שעניינו שינוי סכום הביטוח בפוליסות ביטוח חיים אגב משכנתא במסגרתו נקבע כי עסקת מחזור משכנתא לא תהווה עילה לביטול רציפות הכיסוי הביטוחי בפוליסה לביטוח חיים שנרכשה אגב עסקת המשכנתא וכי יתאפשר למבוטח להמשיך את הכיסוי הביטוחי באותה חברת ביטוח באותם תנאים וללא חיתום מחדש. תחילת החוזר ביום פרסומו.

2.4.2.1.6 ביום 19 בפברואר 2015 פורסם חוזר שעניינו דיווח לציבור על הוצאות ישירות המנוכות מחשבונות החוסכים, שמטרתן להתאים את הוצאות הדיווח על ההוצאות הישירות לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008, שבוצע בשנת 2014. החוזר קובע הוראות, בין היתר, לעניין מבנה הדיווח ומתכונתו ולעניין אופן הדיווח. כמו כן, החוזר קובע כי גוף מוסדי יציג את הדיווח כאמור למשך שנתיים ימים ממועד פרסומו של כל דיווח, כאשר התקופה הראשונה שתוצג לפי חוזר זה היא התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2014. הדיווחים בגין תקופות קודמות ימשיכו להיות מוצגים על פי החוזרים הקיימים, וחוזרים אלה יבוטלו ביום 1 בספטמבר 2016. הוראות החוזר יחולו על כל הגופים המוסדיים, למעט חברה מנהלת לגבי קופות גמל בניהול אישי שבניהולה ולמעט קרנות ותיקות, ותחילתו ביום פרסומו.

- 2.4.2.1.7 ביום 17 בפברואר 2015 פורסם חוזר שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל, אשר קובע כי גוף מוסדי ינהל בכל קופת גמל בניהולו, מסלולי השקעה המותאמים לגיל העמיתים (עד גיל 50, בין גיל 50 ל-60 ומעל גיל 60), בהם ינוהלו כספי עמיתים שלא בחרו במסלול השקעה אחר וכן מסלול ייעודי למקבלי קצבאות. כמו כן, ניתן לנהל בקופת גמל מסלולי השקעה מתמחים בהתאם למפורט בחוזר. כמו כן, בחוזר נקבעו הוראות לעניין מסלולי השקעה בקרנות השתלמות ופוליסות ביטוח שאינן קופות ביטוח; הוראות לעניין התאמת שם מסלול השקעה למדיניות ההשקעה במסלול, פרסום רשימת מסלולי ההשקעה באתר האינטרנט של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון; הוראות לעניין שינוי מדיניות השקעה תקנונית במסלול השקעה; וכן הוראות לעניין חריגה ממדיניות השקעה תקנונית. תחילתו של החוזר, לגבי קופות גמל או פוליסות ביטוח חיים שאינן קופות ביטוח, ביום 1 בינואר 2016 ולגבי פוליסות ביטוח שהן קופות ביטוח ששווקו לפני שנת 2004, ביום 1 בינואר 2017.
- 2.4.2.1.8 ביום 5 בינואר 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו העברת כספים בין קופות גמל, במסגרתו נקבעו תיקונים לחוזר הקיים בנושא, וביניהם - חובת צירוף צילום תעודת זהות לבקשת עמית להעברת כספים; הודעת דחייה תועבר בתוך חמישה ימי עסקים ממועד העברת הבקשה ותכלול את כל הנימוקים לדחייה; בקשת עמית לא פעיל תפקע בתוך 60 ימים אם לא התקבלה חתימת העמית; באיחור בהעברת הכספים יש להעביר פירוט לגבי גובה היתרה הצבורה והתשואה עד למועד ההעברה בפועל; חובת משלוח הודעת דרישה - על ידי הקופה המקבלת - במקרה שבו על קופה מעבירה לשאת בהפרש שבין תשואת הקופה המקבלת לתשואת הקופה המעבירה, הגבוה מריבית הפיגורים. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 ביולי 2015.
- 2.4.2.2 טיוטות חוזרים
- 2.4.2.2.1 ביום 4 במאי 2015 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה הפקדת כספים של עמית עצמאי, שאינם כספים שהופקדו בשל הכנסת עבודה, לקופת גמל בניהול אישי. בטיוטה נקבע כי, הכספים כאמור שניתן יהיה להפקיד בקופת גמל בניהול אישי יהיו, בסכום שאינו עולה על פעמיים מכפלת סכום הקצבה המזערי במכפיל ההמרה להון (כהגדרתו בפקודת מס הכנסה), בכפוף לתנאים הקובעים בטיוטה. הוראות הטיוטה, לכשיתפרסמו כמחייבות, יחולו החל מיום 1 באוגוסט 2015.
- 2.4.2.2.2 ביום 20 באפריל 2015 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה קווים מנחים לעניין תכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. במסגרת הטיוטה, נקבע כי תכנית אובדן כושר עבודה תורכב מתכנית בסיסית – לגביה נקבעו בחוזר הוראות בנוגע למקרה ביטוח, תקופת הביטוח, תקופת המתנה, היקף הכיסוי, תגמולי הביטוח ועוד. לתכנית הבסיסית ניתן לצרף נספחים, בהתאם לתנאים ולהוראות הקבועים בטיוטת החוזר, המאפשרים הרחבת הכיסוי הבסיסי. הוראות הטיוטה, לכשתתפרסם כמחייבת, יחלו ביום 1 ביוני 2016 לגבי התכניות לביטוח אבדן כושר עבודה אישיות או קבוצתית שישווקו או יחדשו החל מיום התחילה.
- 2.4.2.2.3 ביום 1 באפריל 2015 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה דיווח למפקח על תעריפים בתכניות לביטוח חיים, בה נקבעו הוראות דיווח למפקח לגבי תעריפי הביטוח לצורך הצגתם במחשבון תעריפי ביטוח חיים שבכוונת משרד האוצר לפרסם. התעריפים המדווחים יהיו תעריפים ברוטו ללא תוספת חיתום וכן נקבעו הפרמטרים לדיווח על התעריפים המדווחים.
- 2.4.2.3 הנחיות והבהרות
- 2.4.2.3.1 ביום 29 במרץ 2015 פרסם המפקח מסמך שעניינו הוראות שעה בנוגע למשיכת כספים מחשבונות קטנים בקופות גמל, במסגרתו נקבע כי תוקפן של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (חשבונות בעלי יתרה צבורה נמוכה) (הוראת שעה), התשע"ד-2014, המאפשרות משיכת כספי תגמולים מחשבונות של עמית בקופת גמל בסכום חד פעמי (משיכה כדין ללא מיסוי) מחשבונות קטנים (חשבונות בקופה שלא הופקדו בהם כספים מיום 1 בינואר 2012 ואילך, לא הועברו אליהם או מהם כספים מיום 1 בינואר 2013 ואילך, היתרה ביום שלפני 1 בינואר 2013 לא עלתה על 7,000 שקלים חדשים), מוארך עד ליום 30 ביוני 2015.

2.4.2.3.2 ביום 8 במרס 2015 פרסם המפקח עמדת ממונה שעניינה הוצאות ישירות בשל השקעה בקרן של קרנות, במסגרתה נקבע, כי יש לכלול במסגרת המגבלה הקבועה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות)(תיקון מס' 2), התשע"ד-2014, ביחס לסך ההוצאות הישירות, אשר גוף מוסדי רשאי לגבות, במקרה של מבני השקעה בקרן של קרנות, בנוסף להוצאות שנובעות מהשקעה בקרן זו, גם את דמי הניהול שמשלם המשקיע המוסדי, במישרין או בעקיפין, בהתאם לחלקו, בכל אחת מהקרנות המשניות שמוחזקות על ידי קרן של קרנות. תחילתה של העמדה ביום פרסומה.

2.4.3 ביטוח בריאות

2.4.3.1 חוזרים

2.4.3.1.1 ביום 1 באפריל 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט. החוזר קובע כי כל תכנית לביטוח בריאות תהיה לתקופה של שנתיים ותחודש מאליה, בראשון לחודש יוני מידי שנתיים, ללא בחינה של מצב רפואי קודם וללא תקופת אכשרה נוספת. הסכמה מפורשת של המבוטח לחידוש הביטוח תידרש כאשר במועד החידוש חלה עליה של יותר מ-10 שקלים או יותר מ-20% בדמי הביטוח החודשיים, לפי הגבוה מביניהם, או כאשר חלה הפחתה בכיסוי הביטוחי כתחליף להעלאת פרמיה. בהעדר הסכמה כאמור, במקרים אלו, יבוטל הביטוח עבור אותו מבוטח. במקרה של חידוש פוליסה שלא על פי הסכמה מפורשת של המבוטח, רשאי המבוטח להודיע בתוך 60 יום ממועד חידוש הפוליסה על ביטולה, והפוליסה תבוטל החל ממועד החידוש, ובלבד שהמבוטח לא הגיש תביעה למימוש זכויות לפי הפוליסה בשל מקרה ביטוח שאירע בתקופה זו. שינויים שמבטח נדרש לערוך בפוליסה במועד החידוש - רשאי שלא לבצעם בתנאי שאינו ממשיך לשווק את הפוליסה למבוטחים חדשים. שינויים שמבטח יערוך בפוליסה יחולו במועד החידוש עבור כל המבוטחים הקיימים. מבטח ישלח למבוטחים קיימים הודעות בדבר האפשרות לעבור לפוליסת פרט בהתאם להוראות החוזר ברצף ביטוחי עבור כיסויים הקיימים בפוליסה הנוכחית של המבוטח. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 בדצמבר 2015.

2.4.3.1.2 ביום 1 באפריל 2015 פרסם המפקח חוזר שעניינו אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט. במסגרת החוזר נקבע כי מבטח יאפשר רכישת תכניות בסיס (כיסוי לגיתוחים או להשתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל או לתרופות או למחלות קשות), ללא תלות ברכישה של תכנית נוספת (תכנית שהמבטח רשאי להנהיג כנלווית לתכנית בסיס) או תכנית בסיס אחרת וכן יאפשר רכישת תכנית נוספת, בתנאי שנרכשה תכנית בסיס, ללא תלות ברכישת תכנית נוספת אחרת או תכנית בסיס אחרת. כמו כן, נקבע איסור התניית מתן הנחה בתכנית מסוימת ברכישתה או באחזקתה של תכנית אחרת (למעט תמחור משותף מראש של מספר תכניות), חובת קבלת הסכמתו המתועדת של המבוטח בנפרד עבור כל אחת מהתכניות שבכוונתו לרכוש, איסור ביטולה של הנחה בעת ביטולה של תכנית אחרת והחובה לאפשר למבוטח, בכל עת, לבטל כל אחת מהתכניות, מבלי להתנות את הביטול בביטול תכנית אחרת שרכש יחד עם אותה תכנית (למעט במקרה בו בוטלה תכנית בסיס או כל תכניות הבסיס לגבי מבוטח מסוים שהתוכנית הנוספת נלווה לה). הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 בדצמבר 2015.

2.4.3.1.3 ביום 22 במרץ 2015 פרסם המפקח עדכון לחוזר שעניינו עריכת תכנית לביטוח סיעודי (שפורסם ביום 28 במרץ 2012), במסגרתו הוארך מועד סיום הביטוחים הסיעודיים הקבוצתיים עד ליום 31 בדצמבר 2015.

2.4.3.2 הנחיות והבהרות

ביום 25 בינואר 2015 פורסמה עמדת ממונה שעניינה הגדרת מקרה הביטוח בביטוח סיעודי. העמדה מבהירה כי התכלית שבבסיס שיטת קביעת הזכאות על דרך של בחינת ADL, הינה לבחון האם מבוטח מסוגל, או לא, לבצע בכוחות עצמו את פעולות תפקודי היום יום. לשם כך, קובע חוזר עריכת תכנית לביטוח סיעודי מבחן מהותי, שקיבל גם ביטוי כמותי ("לפחות 50% מהפעולה"), ולא הייתה כוונה, לשיטת המפקח, כי יהפוך לתחשיב מספרי דווקני בלבד. לפיכך, לשיטת המפקח, ככל שפעולה, מבחינה מהותית, אינה ניתנת לביצוע, לא יתכן, כי ייקבע על ידי חברת הביטוח כי ניתן לבצע לפחות 50% ממנה. העמדה קובעת כי בעת יישוב תביעות, על חברת הביטוח לבחון האם מבוטח מסוגל לבצע בכוחות עצמו חלק מהותי מהפעולה, כך שהבחינה תיעשה לפי הפרשנות התכליתית שלעיל.

ביטוח כללי	2.4.4
הוראות דין	2.4.4.1
2.4.4.1.1	ביום 27 בינואר 2015 פורסמו תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן)(תיקון), התשע"ב-2015, המעדכנות את הפוליסה התקנית לביטוח דירות. בתקנות נקבע, בין היתר, כי מבטח לא יהיה רשאי לבטל פוליסה כאמור מכל סיבה שהיא, אלא רק מהסיבות שנקבעו בתקנות; כי עקרון ביטוח החסר לא יחול על ביטוח מבנה (כולל סכום נוסף בבית משותף) וביטוח תכולה לגבי פריטים מסוימים שקבועים בפוליסה וכי יחול בביטוח של יתר התכולה, רק אם סכום הביטוח נמוך משווי התכולה ב- 15% לפחות בעת רכישת הפוליסה; כי תינתן למבוטח אפשרות לרכישת סכום ביטוח נוסף בשיעור של 100% לפחות מסכום ביטוח הדירה במקרה של דירה בבית משותף, בגין נזק כתוצאה מרעידת אדמה בתנאים הקבועים בפוליסה; כי ניתן לרכוש כיסוי ביטוח אחריות כלפי צד שלישי; הוראות לעניין הצמדת סכומי הביטוח למדד תשומות הבניה; וכן כי מבטח לא יהיה רשאי לשנות את ניסוח הסעיפים שבפוליסה התקנית. תחילתו של התיקון שישה חודשים מיום פרסומו והוא יחול על חוזי ביטוח שיכנסו לתוקף במועד התחילה או לאחריו.
2.4.4.1.2	ביום 21 בפברואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013, בהן נקבע אופן חישוב סכום עתודות הביטוח שיחזיק מבטח בביטוח כללי. לצד התקנות פרסם המפקח חוזר שעניינו חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי הקובע הוראות לדרך חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי, תוך פירוט אופן חישוב ההפרשות שעל מבטח לכלול במסגרתן והוראות לאופן חישוב עתודות עודף הכנסות על הוצאות בענפי הביטוח המפורטים בחוזר. החל מיום 31 במרס 2014 לא יידרש חישוב עתודת עודף הכנסות על הוצאות. ביום 20 בינואר 2014 תוקן החוזר, כך שהוראה זו תחל ביום 31 בדצמבר 2014 (ולא ביום 31 במרס 2014). הוראות החוזר חלות על כל חברות הביטוח החל ממועד תחילת התקנות. בנוסף, ביום 12 בינואר 2015 פרסם המפקח עמדת ממונה ושני חוזרים בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי. בעמדת הממונה נקבעו העקרונות העומדים בבסיס הערכת עתודות ביטוח בביטוח כללי והוראות לעניין קביעת גובה העתודה בגין פוליסות שנמכרו בסמוך ליום המאזן ובגין סיכונים לאחר יום המאזן. בחוזר אשר מחליף חוזר קודם באותו נושא, נקבעו שינויים בדוח האקטוארי. בחוזר הנוסף נקבע כי החל מהדוחות הכספיים לשנת 2015 לא יידרש חישוב עתודת עודף הכנסות על הוצאות בענפים המפורטים בחוזר.

2.5 תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל ביטוח

2.5.1 תמצית נתונים מהדוחות התוצאתיים המאוחדים של הראל ביטוח (באלפי ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שינוי ב- %	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2014		2014	2015
מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
3,797,873	26	957,453	1,206,786
848,059	35	248,718	336,298
(65,130)	-	60,095	(75,419)
49,121	9	9,547	10,427
51,628	14	11,859	13,497
סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
35,619	-	81,501	(51,495)
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
148,579	-	138,223	(31,506)
מגזר ביטוח כללי			
3,205,322	(2)	775,531	763,170
1,772,233	1	438,111	443,204
206,541	(3)	84,484	81,573
274,267	(11)	142,263	126,088
מגזר ביטוח בריאות			
3,571,159	13	844,887	955,353
3,354,979	14	794,016	903,069
86,707	-	31,471	(41,916)
סך הכל רווח ממגזר ביטוח בריאות			
125,660	-	55,031	(23,407)
פריטים שלא נכללו במגזרי הפעילות			
235,796	23	52,828	65,100
5,327	13	1,432	1,611
45,273	16	10,363	12,071
95,241	-	9,809	(1,997)
רווח לפני מס			
442,287	(78)	236,799	51,229
רווח נקי לתקופה			
287,663	(74)	154,057	40,700
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס			
160,228	(22)	113,568	88,876
סך הכל הרווח הכולל לתקופה			
447,891	(52)	267,625	129,576
287,329	(73)	153,809	40,764
334	-	248	(64)
12%	(50)	27%	13%
תשואה להון העצמי במונחים שנתיים באחוזים			

תמצית נתונים מהמאזנים המאוחדים של הראל ביטוח (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרס		
2014	שינוי ב- %	2014	2015	
71,863	10.9	67,028	74,360	סך המאזן
36,526	16.5	33,057	38,517	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
21,092	2.8	20,546	21,117	השקעות פיננסיות אחרות
893	1.6	884	898	נכסים בלתי מוחשיים
5,408	(0.2)	5,412	5,398	נכסי ביטוח משנה
התחייבויות ביטוחיות (עתודות ביטוח ותביעות תלויות) בביטוח חיים				
32,333	16.7	29,363	34,275	בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
11,251	4.4	10,968	11,453	בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
10,003	(1.1)	10,397	10,282	בביטוח כללי
6,933	17.3	6,193	7,261	בביטוח בריאות (תלוי תשואה ושאינו תלוי תשואה)
60,520	11.2	56,921	63,271	סה"כ התחייבויות ביטוחיות
3,781	0.3	3,800	3,811	הון עצמי המתייחס למחזיקי ההון של החברה

נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרס		
2014	שינוי ב- %	2014	2015	
36,526	16.5	33,057	38,517	עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
60,466	15.7	54,920	63,552	עבור עמיתי קופות גמל וקרנות פנסיה*
96,992	16.0	87,977	102,070	סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה

* סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2.6 נתונים נוספים אודות תוצאות הפעילות

הסך הכולל של הפרמיה המורווחת מעסקי הביטוח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 2.93 מיליארדי ש"ח, לעומת כ- 2.58 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 13% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל, המורכב מהרווח לאחר מס בתקופת הדוח בתוספת השינוי נטו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה ושינויים אחרים בהון העצמי, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 130 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 268 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 52%. הקיטון ברווח הכולל נובע בעיקר מהירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 289 מיליוני ש"ח לפני מס וכ- 181 מיליוני ש"ח לאחר מס (לפרטים נוספים ראה באור 11(1) לדוחות הכספיים). השפעה זו קוזה בחלקה מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ובשל דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח שהיו גבוהים מדמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הסתכם בתקופת הדוח בכ- 41 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ- 154 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 51 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס של כ- 237 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכמו ההכנסות מהשקעות נטו וההכנסות ממימון לסך של כ- 1,609 מיליוני ש"ח, לעומת רווחים כאמור בסך של כ- 1,009 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בשל שיעור האינפלציה השלילית בתקופת הדוח רשמה החברה הכנסות מימון, שלא יוחסו למגזרי הפעילות, אשר הסתכמו לסך של כ- 2 מיליוני ש"ח לעומת הוצאות מימון בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההון העצמי של החברה ליום 31 במרס 2015, המתייחס לבעלי המניות של החברה, מסתכם לסך של כ- 3,811 מיליוני ש"ח, לעומת הון עצמי של כ- 3,781 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. השינוי בהון העצמי נובע מ: (א) רווח כולל המיוחס לבעלי המניות של החברה בסך של כ- 130 מיליוני ש"ח; (ב) חלוקת דיבידנד בסך של כ- 100 מיליוני ש"ח; (ג) סכומים לא מהותיים בגין הנפקת אופציות לעובדים.

לפרטים אודות דרישות ההון הרגולטורי מחברות הביטוח בקבוצה ומהחברות המנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, בהתאם לתקנות וחוזרי הפיקוח, לרבות פרטים אודות השפעת כניסתן לתוקף של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012, ראה באור 7 לדוחות הכספיים.

2.7 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

ההפסד הכולל בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בתקופת הדוח הסתכם לכ- 32 מיליוני ש"ח, למול רווח כולל של כ- 138 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע בעיקר מהירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 222 מיליוני ש"ח לפני מס למול הגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 21 מיליוני ש"ח לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 11(1) לדוחות הכספיים). השפעה זו קווצה בחלקה מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ובשל דמי הניהול המשתנים, בסך של כ- 152 מיליוני ש"ח שנגבו בתקופת הדוח למול דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופה המקבילה אשתקד ואשר הסתכמו לסך של כ- 83 מיליוני ש"ח.

ההפסד לפני מס במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח הסתכם בתקופת הדוח בכ- 51 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 82 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ביטוח חיים

2.7.1 סך הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו לכ- 1,207 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 957 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 26% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח היוו כ- 41% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה בתקופת הדוח.

בתקופת הדוח נרשמו פרמיות חד פעמיות בסך כולל של כ- 216 מיליוני ש"ח, שהתקבלו בגין הסדרי פרישה מוקדמת שנערכו עם מעסיק גדול (לפרטים נוספים ראה באור 11(1) לדוחות הכספיים).

ההפסד הכולל בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 58 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 115 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע בעיקר, בשל הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 222 מיליוני ש"ח לפני מס למול הגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 21 מיליוני ש"ח לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד (לפרטים נוספים ראה באור 11(1) לדוחות הכספיים). השפעה זו קווצה בחלקה מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ובשל דמי הניהול המשתנים, בסך של כ- 152 מיליוני ש"ח שנגבו בתקופת הדוח למול דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופה המקבילה אשתקד ואשר הסתכמו לסך של כ- 83 מיליוני ש"ח.

ההפסד לפני מס בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח בכ- 75 מיליוני ש"ח, למול רווח לפני מס של כ- 60 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות מהשקעות, המוחזקות כנגד התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 1,404 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות מהשקעות בסך של כ- 856 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווחיות בביטוח חיים נגזרת, בעיקרה, מרווחי ההשקעה, המשפיעים על ההכנסות מדמי הניהול של נכסי ההתחייבויות תלויות התשואה ועל המרווח הפיננסי מהשקעות כספי התחייבויות שאינן תלויות תשואה. דמי הניהול והמרווח הפיננסי מחושבים בערכים ריאליים. בתקופת הדוח המרווח הפיננסי שהושג היה גבוה מהמרווח הפיננסי בתקופה המקבילה אשתקד, הן בשל התשואות בשוק ההון שהיו גבוהות מאלו של הרבעון המקביל אשתקד והן בשל אינפלציה שלילית גבוהה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכמו הפדיונות לסך של כ- 264 מיליוני ש"ח, והיוו כ- 2.7% מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, לעומת פדיונות בסך של כ- 227 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שהיוו כ- 2.5% מהעתודה הממוצעת אשתקד.

סך עתודות ביטוח החיים ליום 31 במרס 2015 הסתכמו לכ- 46 מיליארדי ש"ח.

פוליסות תלויות תשואה:

**פוליסות שהוצאו בשנים
1991 - 2003**

1-3.2014 (באחוזים)	1-3.2015 (באחוזים)	
3.48	5.95	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.85	4.96	תשואה ריאלית לאחר תשלום דמי ניהול
2.77	4.26	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
2.14	3.29	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

להלן שיעורי התשואה בפוליסות תלויות תשואה - מסלול כללי:

**פוליסות שהוצאו החל משנת
2004**

1-3.2014 (באחוזים)	1-3.2015 (באחוזים)	
3.43	5.93	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
3.13	5.63	תשואה ריאלית לאחר תשלום דמי ניהול
2.72	4.23	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
2.43	3.95	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

אומדן סכום רווחי ההשקעות ודמי הניהול, הנכללים בדוחות רווח והפסד המאוחדים, אשר נזקפו לזכות או לחובת המבוטחים בפוליסות תלויות תשואה והמחושבים בהתאם להנחיות שקבע המפקח, על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח הממוצעות, הוא (במיליוני ש"ח):

1-3.2014	1-3.2015	
613	1,097	רווחים לאחר דמי ניהול
139	218	סך דמי ניהול

קרנות פנסיה

- 2.7.2 מספר העמיתים בקרנות הפנסיה המנוהלות על ידי הקבוצה ליום 31 במרס 2015 הינו 912 אלפי עמיתים, מתוכם 460 אלפי עמיתים פעילים, קיטון של כ- 1% במספר העמיתים הפעילים למול 31 בדצמבר 2014.
- היקף הנכסים המנוהלים על ידי קרנות הפנסיה ליום 31 במרס 2015 הסתכם בכ- 33.7 מיליארדי ש"ח, לעומת כ- 26.9 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרס 2014, גידול של כ- 25% ולעומת היקף נכסים בסך של כ- 31.4 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014, גידול של כ- 7%. הגידול ביחס לשנה קודמת נובע מגידול בסכומי ההפרשה של עמיתים ומתשואה שהושגה בתקופת הדוח.
- דמי הגמולים שנגבו על-ידי קרנות הפנסיה של הקבוצה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 1,236 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,087 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 14%.
- סך הנכסים של קרנות הפנסיה ודמי הגמולים המופקדים בהן אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.
- סך ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 63 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 57 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 11%.
- סך ההוצאות בקשר לניהול קרנות הפנסיה הסתכמו לסך של כ- 49.5 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 46 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- סך הרווח הכולל לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 15 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- סך הרווח לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 13.5 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- בתקופת הדוח נרשמו תשואות חיוביות במרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון. שיעורי התשואות הנומינליות שהשיגו קרנות הפנסיה החדשות המנוהלות בקבוצה הינם כדלקמן:

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2015

שם הקרן	תשואת השקעות (באחוזים)
הראל גלעד פנסיה	3.75
הראל - מנוף פנסיה	3.88

קופות גמל

- 2.7.3 נכון למועד הדוח, הקבוצה מנהלת 10 קופות גמל (קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות ואישיות לפיצויים, קופת גמל לדמי מחלה וקופה לפנסיה תקציבית). בחלק מקופות הגמל מספר מסלולי השקעה, לבחירת העמית. סך הכל מפעילה הקבוצה, נכון ליום 31 במרס 2015, במסגרת קופות הגמל כאמור 34 מסלולים.
- היקף הנכסים המנוהלים בקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, ליום 31 במרס 2015, הסתכם לסך של כ- 29.8 מיליארדי ש"ח, לעומת סך של כ- 28.0 מיליארדי ש"ח ליום 31 במרס 2014 ולעומת סך של כ- 29.0 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014, גידול של כ- 6.6% ביחס ל- 31 במרס 2014 וגידול בשיעור של כ- 2.8% ביחס ל- 31 בדצמבר 2014. עיקר הגידול נובע מהתשואות שהושגו בשוק ההון.
- הנכסים ודמי הגמולים של קופות הגמל אינם נכללים בדוחות המאוחדים של החברה.
- ההכנסות מדמי ניהול, שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 55 מיליוני ש"ח, למול כ- 52 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 5%, הגידול בדמי הניהול נובע בעיקר מגידול בנכסים הממוצעים בתקופת הדוח. השפעה זו קוזה בחלקה בשל שחיקה בשיעור דמי הניהול.

ההוצאות בקופות הגמל הסתכמו לסך של כ- 44 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 43 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח הכולל לפני מס של החברות המנהלות קופות גמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 11 מיליוני ש"ח, למול רווח כולל בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח לפני מס של פעילות קופות הגמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 10 מיליוני ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

הצבירה נטו (ללא רווחי השקעות) בקופות הגמל בתקופת הדוח הייתה שלילית והסתכמה לסך של כ- 148 מיליוני ש"ח, לעומת צבירה חיובית של כ- 217 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.8 ביטוח בריאות

הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח בסך של כ- 955 מיליוני ש"ח, למול סך של כ- 845 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-13%. הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות מהווה בתקופת הדוח כ- 33% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה.

ההפסד הכולל במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח לכ- 23 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 55 בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע בעיקר, בשל הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 61 מיליוני ש"ח לפני מס (לפרטים נוספים ראה באור 11(1) לדוחות הכספיים) ובשל השחיקה הנמשכת בתוצאות הפעילות בפוליסות הבריאות הקבוצתיות, הנובעת מהעלייה בשיעור התביעות. השפעות אלו קוּוּזוּ בחלקן מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד והן בשל אינפלציה שלילית גבוהה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד.

ההפסד לפני מס במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח מסתכם בכ- 42 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך כ- 31 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך התשלומים והשינוי בהתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח הסתכם לכ- 876 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 702 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-25% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. מרבית השינוי נובע מגידול בהתחייבויות הביטוחיות בשל הירידה בריבית ההיוון כאמור ומגידול ברווחי השקעה שנוקפו לתכנית לביטוח סיעודי קבוצתי שבה מרבית הסיכון הביטוחי מוטל על התוכנית עצמה, בסך של כ- 66 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח למול סך של כ- 45 מיליוני ש"ח שנוקפו בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9 ביטוח כללי

הרכב הפרמיות ברוטו והרווח בפעילות הביטוח הכללי לתקופת הדוח, לפני מסים, על פי ענפי הביטוח הכלולים בביטוח הכללי, הינו כדלקמן (באלפי ש"ח):

	פרמיות ברוטו			
	שנת 2014	שינוי ב- %	1-3.2014	1-3.2015
רכב חובה	454,232	11.8	204,347	228,418
רכב רכוש	922,599	(21.6)	462,679	362,941
ענפי רכוש ואחרים	981,463	(6.6)	248,347	231,945

פרמיות ברוטו

שנת 2014	שינוי ב- %	1-3.2014	1-3.2015	
787,051	8.3	254,952	276,129	ענפי חבויות אחרים
(23,718)	27.0	(5,674)	(7,205)	ביטוח אשראי ומשכנתאות*
3,121,627	(6.2)	1,164,651	1,092,228	סה"כ

* בניכוי סילוקים

רווח כולל לפני מסים

שנת 2014	שינוי ב- %	1-3.2014	1-3.2015	
126,835	5.9	60,717	64,289	רכב חובה
30,625	(31.8)	14,973	10,214	רכב רכוש
43,427	(15.1)	12,035	10,223	ענפי רכוש ואחרים
9,403	(66.1)	27,964	9,471	ענפי חבויות אחרים
63,977	20.0	26,574	31,891	ביטוח אשראי ומשכנתאות
274,267	(11.4)	142,263	126,088	סה"כ

הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 1,092 מיליוני ש"ח, למול כ- 1,165 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 6%. הקיטון בפרמיות ברוטו בתקופת הדוח נובע בעיקר מקיטון בחלקה של הראל ביטוח בביטוח כלי רכב של עובדי המדינה בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד (ראה סעיף 2.9.1 להלן).

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 742 מיליוני ש"ח, למול כ- 725 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-2%.

הרווח הכולל בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 126 מיליוני ש"ח, למול רווח כולל של כ- 142 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח הכולל בתקופת הדוח נובע בעיקר מגידול בהתחייבויות הביטוחיות בענפי החבויות בשל השפעת עליית שער הדולר, עדכון ריבית ההיוון המשמשת בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות (לפרטים נוספים ראה באור 11(1) לדוחות הכספיים) ומהשפעת נזקי החורף בתקופת הדוח. השפעות אלו קוזזו בחלקן מהשפעת שוק ההון, שהתשוואות בו היו גבוהות מהתשוואות בתקופה המקבילה אשתקד ומאינפלציה שלילית גבוהה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 82 מיליוני ש"ח למול רווח בסך של כ- 84 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 3%.

2.9.1 רכב רכוש

בביטוח רכב רכוש הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 363 מיליוני ש"ח, למול פרמיות ברוטו בסך של כ- 463 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 22%. הקיטון בפרמיות נובע, בעיקרו, מקיטון בחלקה של הראל ביטוח בביטוח רכב עובדי מדינה בתקופת הדוח למול התקופה המקבילה אשתקד.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 324 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 365 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 11%.

הרווח הכולל בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 10 מיליוני ש"ח, למול רווח כולל בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח הכולל נובע בעיקר מהשפעת נזקי חורף שהיו בתקופת הדוח.

הרווח לפני מס בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, למול רווח בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

ביום 30 בספטמבר 2014 נמסר להראל ביטוח על זכייתה בכ- 52% מהיקף ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2015, וזאת במסגרת מכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר.

לזכייה כאמור במכרז ולקיטון הצפוי בהיקף רכבי עובדי מדינה שיבוטחו בהראל ביטוח בשנת 2015, לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הראל ביטוח.

2.9.2 רכב חובה

בביטוח רכב חובה הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 228 מיליוני ש"ח, למול פרמיות ברוטו בסך של כ- 204 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לגבי ביטוח חובה לכלי רכב שבבעלות עובדי המדינה - ראה סעיף 2.9.1 לעיל לגבי רכב רכוש.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 205 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 163 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 64 מיליוני ש"ח, למול רווח כולל בסך של כ- 61 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח בכ- 49 מיליוני ש"ח, למול רווח לפני מס של כ- 37 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מאחר שבעל רכב חייב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב). ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר. תעריפיו, אשר נקבעים על-ידי המפקח, גבוהים מתעריפי חברות הביטוח הפועלות בשוק והם מהווים רף עליון לתעריפי חברות הביטוח (למעט לגבי אופנועים), תעריף ביטוח החובה המקסימאלי שחברת ביטוח רשאית לגבות ממבוטח אינו יכול לעלות על 90% מתעריף נטו של ה"פול" לאותו מבוטח). כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה.

במכתב מאת מנכ"ל ה"פול", נקבע חלקה הזמני של הראל ביטוח בדמי הביטוח נטו לשנת 2015, בשיעור של 10.1% (למול 9.8% שהינו חלקה של החברה לשנת 2014).

2.9.3 ענפי חבויות ואחרים

בביטוח חבויות ואחרים הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 276 מיליוני ש"ח, למול פרמיות ברוטו בסך של כ- 255 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 158 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 134 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 19%.

הרווח הכולל בביטוח חבויות ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, למול רווח כולל בסך של כ- 28 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח נובע מעדכון ריביות ההיוון, בשל ירידת הריבית בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח לפני מס ומהמשך הפיחות בשער השקל מול הדולר.

ההפסד לפני מס בביטוח חבויות ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 5 מיליוני ש"ח למול רווח לפני מס בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.4 ענפי רכוש ואחרים

בביטוח רכוש ואחרים הסתכמו הפרמיות בתקופת הדוח לסך של כ- 232 מיליוני ש"ח, למול פרמיות בסך של כ- 248 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 7%.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 62 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ- 69 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 10%.

הרווח הכולל בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 10 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 9 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח לפני מס בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכמו הפרמיות שהורווחו בשייר בתקופת הדוח לסך של כ- 14 מיליוני ש"ח, בדומה לפרמיות שהורווחו בתקופה המקבילה אשתקד.

בענף ביטוח זה לא קיימים ל- EMI הסכמי ביטוח משנה.

הרווח הכולל בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 32 מיליוני ש"ח, למול רווח כולל בסך של כ- 27 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע מהשפעות שוק ההון שהתשואה בו היתה גבוהה ביחס לתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ומאינפלציה שלילית גבוהה יותר בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 22 מיליוני ש"ח, למול רווח לפני מס בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.10 מסים על ההכנסה

סכום המסים על ההכנסה בתקופת הדוח הסתכם להוצאות בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח, למול הוצאות בגין מיסים על הכנסה בסך של כ- 83 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.11 נזילות ומקורות מימון

2.11.1 תזרים מזומנים

סך תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכם בתקופת הדוח לכ- 266 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ- 213 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון ותנדודות בשער החליפין הסתכמו בכ- 106 מיליוני ש"ח. התוצאה של כל הפעילות הני"ל מתבטאת בקיטון ביתרות המזומנים בסך של כ- 53 מיליוני ש"ח.

2.11.2 מימון הפעילות

ככלל, החברה והחברות הבנות שלה מממנות את פעילותן השוטפת ממקורותיהן העצמאיים. לאור דרישות ההון החלות על החברה ועל החברות הבנות של החברה שהינן מבטח, ובהתאם לתקנות ההון, ההון הרגולטורי הנדרש ממבטח יכול להיות מורכב מהון ראשוני, הון ראשוני מורכב, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב.

לעניין הנפקת אגרות חוב (סדרות טי-י) של הראל הנפקות בדרך של הצעת רכש חליפין חלקית- ראה באור (2)ג8 לדוחות הכספיים.

3 בקרות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרס 2015 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הדירקטוריון מביע תודתו לעובדי וסוכני החברה עבור הישגי

החברה

מישל סיבוני
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

20 במאי 2015

הצהרה

אני, מישל סיבוני, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
  - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מישל סיבוני
מנהל כללי

20 במאי 2015

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה

אני, רוני אגסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
  - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רוני אגסי

20 במאי 2015

מנהל חטיבת כספים
ומשאבים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.